

Equips d'ajuda mútua, inspirats en la tècnica TAI

La tècnica coneguda amb les sigles TAI (“Team Assisted Individualisation”) fou desenvolupada el 1984 per Robert Slavin i els seus col·laboradors de la Universitat Johns Hopkins. Aquesta tècnica combina l’ensenyament individualitzat amb el treball en equip per ensenyar els continguts bàsics de matemàtiques (la suma, la resta, la multiplicació, la divisió, la numeració, els decimals, les fraccions, els problemes, l’estadística i l’àlgebra). Els alumnes treballen junts, en equips heterogenis per ajudar-se els uns als altres, per controlar-se els exàmens i els deures i per revisar les puntuacions de l’equip, però cadascú seguint uns materials ajustats al seu nivell d’habilitat en matemàtiques (Putnam, 1993).

No hi ha cap mena de competició en aquesta tècnica, ni intergrupals ni, per suposat, interindividual. La seva principal característica recau en el fet de combinar l’aprenentatge cooperatiu amb la instrucció individualitzada: tots els alumnes treballen sobre el mateix tema, però cadascun d’ells ho fa seguint un programa específic. És a dir, la tasca d’aprenentatge comú s’estructura en programes individualitzats o, millor dit, personalitzats per a cada membre de l’equip, és a dir, ajustats a les característiques i necessitats de cadascú.

En aquests equips els alumnes es responsabilitzen d’ajudar-se els uns als altres per assolir els objectius personals de cada membre de l’equip:

Amb això es pretén respectar el ritme i el nivell de treball de cada alumne sense renunciar als beneficis del treball en grup. Cooperació i individualització es conjuguen en un intent de superar les possibles deficiències de cadascun d’aquests enfocaments per separat. (Parrilla, 1992, p. 122).

En les primeres experiències de treball cooperatiu que vàrem tenir l’ocasió de fomentar i assessorar -quan encara no havíem desenvolupat el que després anomenaríem estructures cooperatives simples- vàrem proposar l’estructura

d'aprenentatge implícita a la tècnica TAI -més simple o, com a mínim, menys complexa que la resta de tècniques com el trencaclosques, o els grups d'investigació-, com l'estructura d'aprenentatge bàsica, com la forma més habitual, quotidiana, d'estructurar l'activitat dels alumnes a les classes, no només les matemàtiques, sinó de totes les altres àrees del currículum.

Aquesta estructura de l'activitat combina els plans de treball personalitzats (ajustats al nivell de competències de cada estudiant) amb els plans de l'equip: cada estudiant treballa d'acord amb el que estipula el seu pla de treball personalitzat, però ajudant-se els uns als altres, com un equip, d'acord amb el que consta en els successius plans de l'equip, i així aprenen a treballar en equip. Per assolir els objectius en la seva totalitat, els membres d'un equip han de progressar en tots dos aprenentatges: els que fan referència als continguts de les diferents àrees del currículum tal i com es detalla en els plans de treball personalitzats de cadascú, i pel que fa referència al contingut del treball en equip, tal i com es descriu en el pla de l'equip.

En síntesi, la seqüència que cal seguir en l'aplicació d'aquesta estructura pot ser la següent:

1. Es divideix el grup classe en un determinat número d'equips de base.
2. Es concreta per a cada alumne el pla de treball personalitzat, en el qual consten els objectius que han d'assolir al llarg de la seqüència didàctica i les activitats que ha de realitzar (figures 32 i 33).
3. Tots treballen els mateixos continguts, però no necessàriament amb els mateixos objectius ni les mateixes activitats.
4. Cada alumne es responsabilitza de dur a terme el seu pla de treball i es compromet a ajudar els companys a que compleixin el seu.
5. Simultàniament, cada equip elabora -per un període determinat- el seu propi pla de l'equip, amb els objectius que es proposen i els compromisos que contrauen per millorar el funcionament del grup.

6. Si a més d'aconseguir els objectius d'aprenentatge personals, aconseguixen millorar com a equip, cada alumne obté una recompensa (uns punts addicionals a la qualificació final).

La taula de la figura 32 permet d'indicar els objectius de la unitat didàctica i prioritzar o indicar quins són els fonamentals. Per a alguns professors, aquests objectius fonamentals indiquen el mínim de coneixements i tècniques que els alumnes han de conèixer i aplicar al final de la unitat didàctica per poder aprovar. La resta dels objectius permeten, si els assoleixin, obtenir millors qualificacions (notable, excel·lent). No és necessari que aquests objectius fonamentals siguin els mateixos per a tots els alumnes.

La personalització s'aconsegueix a base de prioritzar uns determinats objectius en detriment d'uns altres o redactant objectius específics per a un alumnat determinat. A les columnes de la dreta, l'alumne fa una autoavaluació a l'inici de la unitat didàctica amb una clau numèrica (0 = No en sé; 1 = Només en sé una mica; 2 = En sé suficientment bé; 3 = En sé molt) i una altra al final de la unitat didàctica. Sumant el que ha indicat cada objectiu permet quantificar d'alguna manera allò que se sabia al principi de la unitat i el que se sap al final. La diferència entre les dues sumes és un indicador de la quantitat d'allò que s'ha après.

A la taula de la mateixa figura 32, a la part superior, cada alumne fa constar el nom de tots els components del seu equip amb el total d'autoavaluació inicial de cadascú i el total de l'equip. Al final de la UD, fan constar el total aconseguit per cada membre del grup en l'autoavaluació final, i el total de tot l'equip. D'aquesta manera, poden visualitzar clarament el progrés aconseguit per cada estudiant i per tot l'equip, i així poder constatar fins quin punt -i en quin grau- han assolit el primer objectiu de l'equip: que tots els seus membres progressin en l'aprenentatge.

PLA DE TREBALL PERSONALITZAT: OBJECTIUS

Nom:

Grup:

Equip:

Àrea:

Període:

Unitat Didàctica:

0 = No ho sé
 1 = Ho sé una mica
 2 = Ho sé força bé
 3 = Ho sé molt bé

A L'INICI DE LA U.D.

AL FINAL DE LA U.D.

Valoració final del professorat

Objectius més importants

1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
TOTAL				

Nom de l'Equip:

Nom de l'alumne/a	inicial	Avaluació final
TOTAL		

Figura 32

La taula de la figura 33 completa el pla de treball personalitzat indicant les activitats que l'alumnat es compromet a fer per arribar -i demostrar que ha assolit- als objectius assenyalats a la taula anterior. Les activitats prioritzades per a un determinat alumne s'indiquen pintant l'interior del requadre de l'esquerra, on queda marcat l'ordre de l'activitat. A mesura que l'alumne va realitzant les activitats, les marca amb una diagonal en el requadre on consti el número d'ordre de l'activitat. Quan una activitat ja ha estat supervisada pel professor i es considera correcta, l'assenyala amb una diagonal en el mateix requadre, però en sentit contrari. A les columnes de la dreta s'indica si l'activitat es realitzarà en gran grup (tota la classe), de manera individual, en equips esporàdics (homogenis o heterogenis) o en equips de base (heterogenis). Si es realitza en equip, a més, s'ha d'indicar quina estructura es vol fer servir (en el cas que se'n hagi d'usar una en concret).

No és necessari que tots els alumnes facin les mateixes activitats: uns poden tenir marcades unes quantes com a fonamentals, mentre que altres tenir-ne de diferents en funció de les necessitats i les seves característiques específiques. A més, es poden pensar activitats específiques per a un determinat alumne amb necessitats educatives especials, sempre relacionades amb els mateixos continguts que s'estan treballant a classe en aquell moment.

És bo que els alumnes puguin escollir algunes activitats entre varies d'un grau de dificultat creixent, com també pot ser interessant que tinguin l'oportunitat de proposar activitats noves diferents de les que el professor els ha adjudicat.

Cada alumne ha de tenir el seu propi pla de treball personalitzat. Això no vol dir, no obstant, que a la pràctica hi hagi tants plans de treball com alumnes a l'aula.

Generalment, un mateix pla de treball (especialment la part referida als objectius) s'ajusta a les característiques d'uns quants alumnes, mentre que per a algun altre alumne es poden programar objectius i activitats específiques, en funció de les seves pròpies necessitats.

Un exemple desenvolupat de l'aplicació d'aquesta tècnica pot veure's a Pujolàs (2003).

PLA DE TREBALL PERSONALITZAT: OBJECTIUS						
Nom:		Grup:		Equip:		
Àrea:				Període:		
Unitat Didàctica:						
☐	Activitat prioritzada	☒	Activitat realitzada	☒	Activitat revfísada	

ACTIVITATS	G	I	EE	EB	Estructura
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

G = Activitat amb tot el grup classe
I = Activitat individual
EE = Activitat en equips esporàdics, homogenis
EB = Activitat en Equips de Base

Figura 33

L'aplicació d'aquesta estructura de l'activitat (inspirada, com hem dit, en l'estructura inherent a la tècnica TAI) -com una forma habitual d'organitzar l'activitat en una o en diferents àrees del currículum- pressuposa que el grup classe està prou cohesionat i que els equips de base tenen ja certa

experiència i estan consolidats (són estables): els equips han de tenir molt desenvolupada el que s'anomena interdependència positiva de finalitats (entendre que l'objectiu de l'equip és aconseguir que tots avancin en l'aprenentatge de les diferents àrees i que tots aprenguin, a més, a treballar en equip) i la interdependència positiva d'identitat (entendre que formen part d'un mateix equip i que tots han de sentir-se corresponsables de l'aprenentatge de tots).

En els processos de formació/assessorament sobre el Programa CA/AC que promovem, aquesta estructura o tècnica es proposa al professorat en l'etapa de generalització i en la de consolidació del procés (no a la d'introducció).